

การรับรู้และพฤติกรรมการตรวจเต้านมเพื่อค้นหามะเร็งเต้านมของสตรี
ในเขตอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง

**Perception and Behavior in Breast Examination for Breast Cancer Detection
of Women in Kra Buri District, Ranong Province**

พานี วิชยศิลป์ศรี

Panee Vichayasilsri

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Master of Science Thesis in Public Health

Phetchaburi Rajabhat University

2555

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ การรับรู้และพฤติกรรมการตรวจเต้านมเพื่อค้นหามะเร็งเต้านมของสตรีในเขต
อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง
ผู้วิจัย นางพานี วิชยศิลป์ศรี
สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.บุญสนอง ช่วยแก้ว)

.....กรรมการ
(ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.ชลัษ กิ่งนอบ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เพ็ญบัวขาว)
บัณฑิตศึกษา
ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กิ่งนงาม)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ การรับรู้และพฤติกรรมการตรวจเต้านมเพื่อค้นหามะเร็งเต้านมของสตรี ในเขตอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ผู้วิจัย นางพานี วิชยศิลป์ศรี สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ พ.ศ. 2555 อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรี 2) ศึกษาพฤติกรรมการตรวจเต้านมเพื่อค้นหามะเร็งเต้านมของสตรี และ 3) เปรียบเทียบการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรี จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมการตรวจเต้านมเพื่อค้นหามะเร็งเต้านมของสตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สตรีที่อยู่ในเขตอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำนวน 381 คน ได้มาจากการสุ่มแบบสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การรับรู้การป้องกันโรคมะเร็งเต้านม รองลงมา คือ การรับรู้เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของโรคมะเร็งเต้านม การรับรู้อาการของโรคมะเร็งเต้านม และการรับรู้ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรคมะเร็งเต้านม
2. พฤติกรรมการตรวจเต้านมของสตรีเพื่อค้นหามะเร็งเต้านมของสตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ พฤติกรรมการตรวจเต้านมด้วยตนเอง รองลงมา คือ พฤติกรรมการตรวจเต้านมโดยพยาบาล แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ และพฤติกรรมการตรวจด้วยการถ่ายภาพรังสีเต้านม
3. การเปรียบเทียบการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรี ซึ่งสตรีที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีการรับรู้โรคมะเร็ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมการตรวจเต้านมเพื่อค้นหามะเร็งเต้านมของสตรีโดยภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน

ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะต้องมีกลวิธีในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านม โดยคำนึงถึงอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ เพื่อให้สตรีทุกคนมีพฤติกรรมการตรวจเต้านมเพิ่มมากขึ้น

Thesis Title: Perception and Behavior in Breast Examination for Breast Cancer Detection of Women in Kra Buri District, Ranong Province **Researcher:** Mrs. Panee Vichayasilsri **Major:** Public Health Science **Year:** 2012 **Advisor:** Dr.Sringamlak Chomthong

Abstract

This research aimed to: 1) study the perception in breast cancer prevention of women, 2) investigate the behavior in breast examination for breast cancer detection of women, 3) compare the perception in breast cancer prevention of women with different personal information, and 4) examine the relationship between perception and behavior in breast examination for breast cancer detection of women. The 381 research samples were women in Kra Buri District, Ranong Province, selected by using proportional random sampling method. The tool for data collection was the questionnaire. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research results were that:

1. The perception in breast cancer prevention of women was overall at a high level. The aspects of perception, ranked in descending order of their mean scores, were perception on breast cancer prevention, perception on general knowledge about breast cancer, perception on breast cancer symptoms, and perception on risk factors of breast cancer occurrence.
2. The behavior in breast examination for breast cancer detection of women was overall at a moderate level. The first three behaviors with a high level of mean scores, ranked in descending order of their mean scores, were self-examination, examination by nurses, doctors, or specialists, and radiography examination.
3. The perception in breast cancer prevention of women with different age, educational level, and monthly income was different with statistical significance at 0.01 level, whereas the perception of those with different marital status was not different.
4. There was no relationship between perception and behavior in breast examination for breast cancer detection of women.

The research finding was that the officer in charge must have strategies to educate about breast cancer with regard to age, educational level, and incomes in order to the women have more behavior in breast examination.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งคอยแนะนำ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.บุญสนอง ช่วยแก้ว ประธานคณะกรรมการสอบ และดร.ชลัช กลิ่นอุบล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นางประภาพร จอมเทพมาลา นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง นายสมบัติ เลิศการณธ์ สาธารณสุข อำเภอกะบุรี นายบำรุง โภยทอง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ นางจรรุญผล แสงสิริไพบูลย์ พยาบาลวิชาชำนาญการ และนางสาวอุมาวรรณ จ้านสกุล นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการที่กรุณา เป็นผู้เชี่ยวชาญอนุเคราะห์ตรวจสอบแบบสอบถามที่กรุณาสละเวลา อันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ความมีคุณค่า และประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาให้ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลือ สนับสนุน และเสริมสร้างพลังใจให้กับผู้วิจัย ในการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง ด้วยความภาคภูมิใจ

พานี วิชยศิลป์ศรี

กันยายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพประกอบ.....	(10)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ และพฤติกรรมสุขภาพ.....	8
โรคมะเร็งเต้านม.....	14
การตรวจเต้านม.....	20
นโยบายและกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน โรคมะเร็งเต้านม.....	27
ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอกระบุรี.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	36
เครื่องมือในการวิจัย.....	38
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	39

การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
4 ผลการวิจัย.....	42
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	42
ส่วนที่ 2 การรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง..	45
ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการตรวจเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง...	50
ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน.....	54
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	64
การอภิปรายผล.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	68
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	74
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	75
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	77
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	83
ประวัติผู้วิจัย.....	91

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างสตรีกลุ่มอายุ 30-60 ปี ในอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง..... 37
4.1	ข้อมูลส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม..... 42
4.2	ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรคมะเร็งเต้านม..... 44
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน..... 45
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของโรคมะเร็ง เต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง..... 46
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ปัจจัยเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็ง เต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง..... 47
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้อาการของโรคมะเร็งเต้านมของสตรี ในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง..... 48
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้การป้องกันโรคมะเร็งเต้านมของสตรี ในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง..... 49
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการตรวจเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน..... 50
4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการตรวจเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง พฤติกรรมการตรวจเต้านมด้วยตนเอง..... 51
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับพฤติกรรมการตรวจเต้านมของสตรีในเขต อำเภอ กระบุรี จังหวัดระนอง พฤติกรรมการตรวจเต้านมโดยพยาบาล แพทย์หรือ ผู้เชี่ยวชาญ..... 52
4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการตรวจเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง พฤติกรรมการตรวจด้วยการถ่ายภาพรังสีเต้านม..... 53
4.12	เปรียบเทียบการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำแนกตามอายุ..... 54
4.13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำแนกตามอายุ..... 55

4.14	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	56
4.15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	57
4.16	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	58
4.17	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	59
4.18	เปรียบเทียบการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีในเขตอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำแนกตามสถานภาพ.....	60
4.19	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวการรับรู้โรคมะเร็งเต้านมของสตรีในเขต อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำแนกตามสถานภาพ.....	61
4.20	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของการรับรู้กับพฤติกรรมการตรวจเต้านมเพื่อ ค้นหาหะเร็งเต้านมของสตรีในเขตอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง.....	62

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7